

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	28 Ionawr 2019
Pwnc:	Adroddiad ar Arolwg Arolygiaeth Gofal Cymru o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Fôn Roberts, Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Awdur yr Adroddiad:	Elin Williams, Rheolwr Rhaglen Trawsnewid y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd
Rhif Ffôn:	01248 751813
E-bost:	ElinWilliams@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Mae'n berthnasol i bob Aelod

A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

Cefndir

Yn ystod mis Hydref 2018, cynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) ail arolygiad manwl o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd. Cynhaliwyd yr ail arolygiad hwn yn dilyn arolygiad a gynhaliwyd yn ystod mis Tachwedd 2016 a ddaru arwain i AGC gael "pryderon sylweddol" am y gwasanaethau darparwyd i blant yn Ynys Môn.

Yn dilyn arolygiad 2016, aeth Cyngor Sir Ynys Môn ati ar unwaith i weithredu Cynllun Gwella Gwasanaeth (CGC) 3 blynedd a gafodd ei fonitro'n agos gan AGC. Gwnaed nifer o newidiadau yn ystod y daith tuag at welliant, gan gynnwys sefydlu Panel Gwella'r Gwasanaethau Plant sydd wedi bob yn cyfarfod yn fisol ac sy'n cynnwys Aelodau Etholedig yn ogystal ag Uwch Swyddogion yn y Cyngor. Mae'r Uwch Dîm Rheoli Gwasanaethau Plant a Theuluoedd hefyd wedi cael ei gryfhau ac mae'r gwasanaeth wedi cael ei hailstrwythuro. Mae'r gwasanaeth wedi llwyddo i recriwtio a dal gafael mewn staff yn ystod y cyfnod hwn gyda hynny yn ei dro wedi cynyddu'r capasiti o ran staffio. Mae gan y gwasanaeth bellach Fframwaith Sicrwydd Ansawdd mewn lle; Fframwaith Perfformiad mewn lle; model risg ac mae Polisi Goruchwyliaeth newydd wedi cael ei weithredu. Mae rheolwyr â throsolwg cryfach ac mae'r gwasanaeth wedi gweithio gyda phartneriaid i wella'r trefniadau cydweithio. Bu Tîm Cymorth Annibynnol yn cefnogi'r gwasanaeth i wneud y gwelliannau yn ystod y cyfnod hwn.

Bu i'r Cynllun Gwella Gwasanaeth ymgorffori'r 14 o argymhellion gwnaed gan AGC yn Mawrth 2017. Ar y cychwyn roedd 21 o flaenoriaethau yn Goch yn y CGC ym mis Chwefror 2017, ac mae pob un wedi cael eu gyrru ymlaen, ac erbyn hyn, nid oes yr un ohonynt yn Goch. Mae'r 21 blaenoriaeth wedi symud ymlaen i 13 yn Wyrdd (wedi cwblhau); 6 yn Felyn (ar y trywydd iawn) a 2 yn Ambr (mwy o waith i'w wneud):

CAMG	Chwefror 2017	Mai 2018	Medi 2018	Tachwedd 2018
Coch	21	0	0	0
Ambr	0	5	3	2
Melyn	0	10	8	6
Gwyrdd	0	6	10	13

Ailarolygiad o Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, Hydref 2018

Roedd yr ailarolygiad hwn yn canolbwyntio ar y ffordd y caiff teuluoedd eu grymuso i gael gafael ar wasanaethau gofal a chymorth ac ar ansawdd y canlyniadau a gyflawnir i blant y mae angen help, gofal a chymorth a/neu amddiffyniad arnynt.

Fe aeth AGC ati i werthuso ansawdd yr ymarfer, y prosesau gwneud penderfyniadau a'r gwaith amlasiantaeth gan gynnal ffocws clir ar effaith y gwasanaethau ar blant a theuluoedd, mewn perthynas â'r canlynol:

- cael gafael ar wasanaethau, gan gynnwys darparu gwasanaethau atal/cymorth cynnar
- asesu;
- diogelu;
- cynllunio/adolygu gofal a chymorth

Ac

- ansawdd y trefniadau arwain, rheoli a llywodraethu sydd ar waith ac sy'n datblygu ac yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i blant a theuluoedd.

Mae'r adroddiad ar arolygiad mis Hydref 2018, a gyhoeddwyd ar 10 Rhagfyr 2018, yn dwyn sylw at y *gwelliant sylweddol* a wnaed gan y Cyngor yn ystod y 2 flynedd flaenorol ac fe groesawyd yr adroddiad hwn. Roedd yr adroddiad yn gyson ar hunan-asesiad y gwasanaeth a gyflwynwyd i AGC cyn yr arolygiad ac fe'i adlewyrchir hefyd y meysydd wedi eu nodi yn y CGC fel gwaith sy'n parhau i fod angen sylw, h.y. materion sy'n ambr ac yn felyn yn y CGC.

Mae'r adroddiad yn nodi gwelliannau sy'n cynnwys:

- *Mae morâl y staff yn uchel ac mae brwdfrydedd ac ymroddiad ar bob lefel i barhau i weithio'n galed er mwyn gwella a darparu gwasanaethau o'r radd flaenaf i'r plant;*
- *Mae'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth (IAA) wedi gwella'n sylweddol ers ein harolygiad diwethaf ac mae bellach yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae nifer y staff wedi cynyddu o fewn y gwasanaeth a chaiff sgysiau 'yr hyn sy'n bwysig' eu cynnal yn fwyfwy hyderus a llwyddiannus. Dechreuir cronolegau fel mater o drefn ar y cam cynnar hwn a chaiff atgyfeiriadau*

eu trosglwyddo i dimau eraill fel y bo'n briodol. Ar y cyfan, mae penderfyniadau a chofnodion achosion yn amserol ac yn gymesur;

- Mae'r gwasanaeth gwella ansawdd wedi cael budd o fwy o staff a chymorth proffesiynol allweddol dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r ysgogiad newydd hwn wedi arwain at ddatblygu nifer o bolisiau a gweithdrefnau;
- Mae gwelliannau o ran goruchwyliaeth rheolwyr ac atebolrwydd proffesiynol ar bob lefel yn parhau i dynnu sylw at achosion lle collwyd cyfleoedd i gefnogi plant mewn blynyddoedd blaenorol. Mae ymrwymiad cadarn a thystiolaeth uniongyrchol bod yr awdurdod lleol yn mynd ati i ddiwallu anghenion y plant hyn mewn ffordd ragweithiol a systematig;
- Mae systemau arwain a llywodraethu cryf yn CSYM. Gallai aelodau'r cyngor ddangos eu cyfraniad tuag at wella gwasanaethau plant. Dangoswyd eu gwybodaeth am yr heriau allweddol sy'n wynebu'r cyngor a sut maent yn rhyngweithio er mwyn cael effaith ar blant a'u teuluoedd. Mae'r uwch swyddogion yn amlwg, ar gael ac yn gyrru gwelliannau. Mae partneriaid ar y bwrdd diogelu rhanbarthol, Heddlu Gogledd Cymru a chydweithwyr gweithredol yn y Bwrdd Iechyd yn gadarnhaol ynghylch y newidiadau maent wedi eu gweld yn Ynys Môn, gan ddisgrifio diwylliant agored newydd a chydweithio da.

Meysydd i'w Datblygu

Mae'r adroddiad yn nodi 14 o feysydd y mae angen eu datblygu. Mae'r tabl isod yn nodi'r hyn y mae'r gwasanaeth yn eu wneud ynghylch pob un ohonynt. Fel y soniwyd uchod, nid yw'r un o'r meysydd a nodir isod yn 'newydd' i'r gwasanaeth oherwydd teimlir ein bod nid yn unig yn adnabod y gwasanaeth yn dda fel y mae rŵan ond bod gennym hefyd weledigaeth glir a chadarn o ble y dylai fod:

Rhif	Maes ar gyfer ei ddatblygu	Sefyllfa'r Gwasanaeth	CAMG
1	<p>Trefniadau Mynediad: Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth</p> <p>Dylid achub i'r eithaf ar y cyfle i roi adborth i'r bobl sy'n gwneud atgyfeiriadau. Mae ffurflen electronig eisoes ar gael a gellid ei defnyddio'n fwy cyson er mwyn gwella'r broses o gyfathrebu â'r bobl sy'n gwneud atgyfeiriadau a gwella enw'r gwasanaeth.</p>	<p>Mae Teulu Môn wedi cael budd o fuddsoddiad a datblygiad sylweddol dros y flwyddyn ddiwethaf a'n bod wedi nodi bod y gwasanaeth yn cynnig ymatebion cymesur ac amserol 'ar garreg drws' yn gyffredinol. Mae'r gwasanaeth yn cytuno â hyn a bydd yn parhau i ddatblygu Teulu Môn ymhellach. Rydym eisoes wedi creu swyddogaeth ychwanegol yn WCCIS ac wedi ychwanegu capasiti at Teulu Môn i sicrhau bod yr holl atgyfeirwyr perthnasol yn cael adborth.</p>	
2	<p>Trefniadau Mynediad:</p>	<p>Nid yw'r holl gronolegau'n gyfredol, ond</p>	

	<p>Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth</p> <p>Sicrhau bod cronolegau yn cael eu diweddarau'n gyson er mwyn helpu ymarferwyr i gael gafael ar wybodaeth achos berthnasol ac arwyddocaol mewn modd amserol.</p>	<p>rydym yn gweithio i sicrhau y bydd yr holl gronolegau'n cael eu diweddarau'n gyson. Bydd hyn o gymorth i arweinwyr ymarfer gael at wybodaeth mewn modd amserol.</p>	
3	<p>Asesu</p> <p>Sicrhau nad yw'r plentyn unigol yn cael ei gollu yn y drafodaeth achos ehangach am amgylchiadau'r teulu. Rhaid canolbwyntio'n fwy ar anghenion a dymuniadau'r plant unigol, yn ogystal â'r effaith arnynt, a lliniaru'r risg(iau) a wynebir ganddynt.</p>	<p>Dywedodd AGC <i>gwnaethom hefyd archwilio achosion lle nad oedd digon o dystiolaeth o geisio na chlywed lleisiau'r plant. Roedd hyn yn arbennig o wir lle roedd brodyr a chwiorydd neu deuluoedd wedi'u cysylltu drwy briodas neu gydberthnasau cymhleth...</i></p> <p><i>... gwelsom achosion lle'r oedd y plentyn mewn perygl o gael ei gollu yn y drafodaeth eang oedd yn cael ei chynnal o'i gwmpas. Roedd hyn yn cynnwys asesiadau lle mai dim ond unwaith neu ddwy y cyfeiriwyd at y plentyn mewn nodiadau yn ei ffeil achos ei hun. Mae'r gwasanaeth yn gweithio i roi blaenoriaeth i'r mater hwn. Mae problemau mewn perthynas â'r ffurflenni rhanbarthol sy'n cael eu defnyddio hefyd yn cael eu harchwilio.</i></p>	
4	<p>Asesu</p> <p>Rhaid i system oruchwylio gadarn ac amserol, o ansawdd da, ac archwiliadau o asesiadau unigol ddod yn fater o drefn o fewn y gwasanaeth er mwyn gyrru gwelliannau i'r gwasanaeth. Rhaid i'r system oruchwylio ac archwiliadau gynnwys myfyrio ar y defnydd o wybodaeth broffesiynol, tystiolaeth a sgiliau gwaith cymdeithasol.</p>	<p>Mae'r gwasanaeth yn gweithredu Polisi Goruchwyliaeth newydd sy'n rhoi sylw i nifer o'r materion a nodwyd gan AGC. Mae anghysonderau ar hyn o bryd ond mae'r gwasanaeth yn adolygu trefniadau Sicrwydd Ansawdd a bydd yn sicrhau bod argymhellion AGC yn cael eu gweithredu fel rhan o'r trefniadau newydd. Disgwylir i arweinwyr ymarfer sicrhau y bydd goruchwyliaeth ac archwiliadau o safon uchel, sy'n gadarn ac yn amserol yn cael eu cynnal. Mae'r holl staff yn awr wedi derbyn hyfforddiant ar y Polisi Goruchwyliaeth newydd a daw hwn yn weithredol o</p>	

		Chwefror 2019.	
5	<p>Asesu</p> <p>Rhaid i'r gwaith o gasglu, cofnodi a dadansoddi tystiolaeth gyrraedd lefel gyson uchel er mwyn gallu gwneud penderfyniadau gwybodus a sicrhau nad yw achosion lle mae plant yn dioddef niwed sylweddol yn cael llithro. Mae angen i'r rheolwyr fod yn hyderus ac yn gefnogol wrth arfarnu dogfennaeth ysgrifenedig anghyflawn neu annigonol mewn ffordd feirniadol.</p>	<p>Mae gwaith yn cael ei wneud gydag arweinwyr ymarfer i sicrhau bod y broses o gasglu, cofnodi a dadansoddi tystiolaeth o safon sy'n gyson uchel. Mae'r gwasanaeth yn adolygu trefniadau Sicrwydd Ansawdd a bydd yn sicrhau bod argymhellion AGC yn cael eu gweithredu fel rhan o'r trefniadau newydd. Bydd hyn yn cynnwys trefniadau goruchwyllo ac archwilio rhwng arweinwyr ymarfer ac aelodau'r tîm.</p>	
6	<p>Asesu</p> <p>Mae angen i blant allu meithrin cydberthnasau â gweithwyr cymdeithasol maent yn gallu ymddiried ynddynt, ac mae angen lleihau nifer y gweithwyr cymdeithasol y mae'n rhaid i bob plentyn ailadrodd ei stori iddynt. Rhaid i weithwyr cymdeithasol sicrhau bod pob achos o ryngweithio â phlentyn yn cyfrif a gallu dangos tystiolaeth o'u gwaith.</p>	<p>Mae gwaith yn cael ei wneud gyda'r gwahanol dimau i sicrhau bod pob cyswllt gyda phlentyn yn cyfrif. Roedd AGC yn cydnabod bod <i>tystiolaeth o gynnydd yn nifer y staff o fewn y gwasanaeth, gan gynnwys mwy o arweinwyr ymarfer. Mae'r tri arweinydd ymarfer yn cydweithio o dan un rheolwr gwasanaeth ac yn rhannu rôl gwneud penderfyniadau. Dywedodd y staff wrthym yn gyson fod hyn yn welliant cadarnhaol, a oedd yn eu helpu i gael cyngor amserol a datblygu eu gwaith yn fwy effeithlon.</i> Roedd AGC hefyd yn gweld <i>sut yr oedd yr ailstrwythuriad a weithredwyd ym mis Hydref 2017 yn cael effaith gadarnhaol ar ymarfer.</i> Dywedodd AGC hefyd <i>gwelsom fod gan lawer o blant fwy nag un gweithiwr cymdeithasol a dywedwyd wrthym fod achosion cymhleth yn cael eu rhannu ag arweinwyr ymarfer, ac y gallai'r gweithiwr cymdeithasol o'r Tîm Teuluoedd Gwydn fod yn gweithio gyda'r plentyn hefyd.</i> Mae'r gwasanaeth yn cytuno gydag argymhelliad AGC <i>y bydd yr uwch reolwyr am ystyried pryderon a godwyd gan weithwyr a</i></p>	

		<i>chymryd camau i ymateb i'r staff. Bydd y gwasanaeth yn parhau i sefydlogi'r gweithlu er mwyn sicrhau y gall plant adeiladu perthynas gyda gweithwyr cymdeithasol.</i>	
7	<p>Gofal a chymorth ac adolygiad</p> <p>Mae angen gwneud mwy o waith i gefnogi swyddogion diogelu ac adolygu annibynnol er mwyn sicrhau bod ganddynt y gallu a'r hyder i gynnig her effeithiol pan na fydd gwasanaethau yn cyrraedd y safonau sydd eu hangen ar gyfer plant unigol.</p>	Mae'r gwasanaeth wrthi'n adolygu trefniadau Sicrwydd Ansawdd a bydd yn sicrhau bod argymhellion AGC yn cael eu gweithredu fel rhan o'r trefniadau newydd. Mae capasiti'r tîm diogelu ac adolygu wedi cael ei gynyddu'n ddiweddar a fydd o gymorth i gefnogi swyddogion o ran capasiti.	
8	<p>Gofal a chymorth ac adolygiad</p> <p>Mae angen sicrhau bod pwyslais cynnar yn cael ei roi ar wella cysondeb cysylltiad ac ymgysylltiad y swyddogion hyn â phlant cyn adolygiadau er mwyn sicrhau bod lleisiau'r plant yn cael eu clywed yn glir ac yn effeithiol.</p>	Nododd AGC fod <i>adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu cynnal yn unol â'r canllawiau ar y cyfan. Fodd bynnag, mae angen atgyfnerthu trefniadau adolygu a chynnig cyfleoedd cyson i'r plant gyfarfod â'r swyddog adolygu cyn adolygiad.</i> Mae'r gwasanaeth yn cytuno â hyn ac yn gwneud trefniadau i sicrhau bod hyn yn cael ei sefydlu'n gadarn fel rhan o'r broses adolygu. Bydd y capasiti ychwanegol yn nhîm yr IRSO hefyd yn galluogi'r IRSO i ymgysylltu gyda phlant cyn neu ar ôl eu hadolygiad LAC.	
9	<p>Gofal a chymorth ac adolygiad</p> <p>Rhaid gwella'r broses o gynllunio gofal ac ymgysylltu â phlant a gofalwyr er mwyn sicrhau bod cynlluniau a lunnir ar y cyd yn gyson. Rhaid i blant a gofalwyr dderbyn y cymorth a gynigir iddynt mewn cynlluniau gofal a chymorth.</p>	<p>Mae'r gwasanaeth yn cytuno bod angen gwneud mwy o waith mewn perthynas ag ymgysylltu gyda phlant a gofalwyr ac i sicrhau bod cynlluniau gofal a chymorth a gyd-gynhyrchir yn cael eu datblygu'n gyson. Mae'r ymagwedd yn hyn o beth yn anghyson ar hyn o bryd.</p> <p>Mae'r gwasanaeth eisoes wedi cychwyn gweithio ar hyn o ran Cynlluniau Amddiffyn Plant a bydd gwaith yn cychwyn ym mis Ionawr 2019 o ran</p>	

		Cynlluniau Gofal a Chymorth a Chynlluniau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal.	
10	<p>Gofal a chymorth ac adolygiad</p> <p>Parhau i archwilio a physuro cyfleoedd presennol i gynyddu nifer yr opsiynau o ran lleoliadau sydd ar gael i blant ar yr ynys, ynghyd â'r amrywiaeth ohonynt. Mae angen i gyfleoedd lleoliadau newydd fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth broffesiynol o anghenion y plant.</p>	<p>Mae cynyddu nifer ac amrediad yr opsiynau o ran lleoliadau ar yr ynys yn flaenoriaeth i'r gwasanaeth. Bydd ymgyrch yn cychwyn yn y flwyddyn newydd i ddenu mwy o ofalwyr maeth drwy gyflwyno pecyn buddion newydd i ofalwyr maeth sy'n cynnwys gostyngiad 50% yn y Dreth Gyngor; parcio am ddim ym meysydd parcio'r Awdurdod Lleol; cynydd o 10% yn y Lwfans Maethu a cherdyn aelodaeth am ddim i'r cyfleusterau hamdden. Rydym hefyd yn agor dau o Gartrefi Grŵp Bychan a fydd yn darparu lleoliadau lleol a, gyda gobaith, yn golygu y bydd rhai o'r plant a'r bobl ifanc sydd wedi eu lleoli'n all-sirol yn gallu dychwelyd i'r ynys.</p> <p>Hefyd, mewn cydweithrediad â'r Gwasanaeth Tai, rydym yn cynllunio i agor 'Fflat Hyfforddiant Gadael Gofal' ar gyfer pobl ifanc sy'n barod i adael gofal ond sydd angen cefnogaeth ychwanegol mewn amgylchedd â chymorth cyn cymryd arnynt eu tenantiaethau eu hunain.</p>	
11	<p>Gofal a chymorth ac adolygiad</p> <p>Datblygu ffyrdd o sicrhau nad yw plant sy'n derbyn gofal dan anfantais oherwydd y pwysau sydd ar staff i ymateb i bryderon diogelu newydd mewn achosion eraill.</p>	<p>Dywedodd AGC eu bod <i>wedi gweld gwelliant o ran cofnodi atgyfeiriadau a chasglu tystiolaeth. Clywsom gan staff a ddywedodd fod gweithio gyda'r Tîm o Amgylch y Teulu wedi helpu gyda gwaith dadansoddi a chyfeirio, am fod gwybodaeth, dealltwriaeth ymarferol a sgiliau yn cael eu rhannu rhwng y tîm. Clywsom fod y fath gydweithredu yn hwyluso trosglwyddiad prydlon i'r Tîm hwn yn briodol, gan olygu bod modd gwneud gwaith ataliol amserol gyda phlant a theuluoedd. Dull yw hwn sy'n</i></p>	

		sicrhau nad yw plant sy'n derbyn gofal dan anfantais a bydd y gwasanaeth yn parhau i ddatblygu dulliau eraill.	
12	Arwain a llywodraethu Parhau i ddatblygu dulliau cadarn o sicrhau ansawdd ar draws y gwasanaeth.	Dywedodd AGC <i>gwelsom rai enghreifftiau o waith uniongyrchol da gyda'r plant, lle canolbwyntiwyd ar sicrhau eu bod yn gallu mynegi eu pryderon a bod eu lleisiau yn cael eu clywed.</i> Dywedwyd hefyd yn yr adroddiad <i>wrth drafod â'r gweithwyr cymdeithasol, roedd yn amlwg eu bod yn canolbwyntio ar y plant ond nid oedd y cofnodion ysgrifenedig bob amser yn nodi ansawdd y gwaith cadarnhaol, gan gynnwys gwaith uniongyrchol gyda'r plant fel rhan o'r asesiadau.</i> Mae'r gwasanaeth yn derbyn fod anghysonderau ac mae'n adolygu'r trefniadau Sicrwydd Ansawdd a bydd yn cryfhau/gwella'r trefniadau cyfredol.	
13	Arwain a Llywodraethu Annog cydweithio pellach rhwng gwasanaethau plant a gwasanaethau addysg er mwyn sicrhau bod pob plentyn yn cael Cynlluniau Addysg Personol amserol sy'n adlewyrchu pwysigrwydd addysg i allu pob plentyn i gyrraedd ei botensial.	Mae'r gwasanaeth, mewn cydweithrediad â chydweithwyr o ysgolion a'r Gwasanaeth Dysgu eisoes yn rhoi sylw i'r mater hwn er mwyn sicrhau bod gweithdrefn gadarnach yn ei lle o ran sicrhau bod gan bob plentyn Gynllun Addysg Personol.	
14	Arwain a Llywodraethu Sicrhau bod cyfleoedd i gymryd eiliad a myfyrio ar y strwythur newydd gan gynnwys her adeiladol o ran p'un a yw profiad a chanlyniadau plant yn cael eu gwasanaethu orau gan nifer yr arweinwyr ymarfer nad ydynt yn ddeiliaid achos a nifer y newidiadau mewn gweithwyr cymdeithasol a brofir gan bob plentyn.	Nododd AGC <i>bod ystod eang o sgiliau ymhlith gweithwyr cymdeithasol CSYM, gyda chymysgedd o weithwyr profiadol, gweithwyr sydd newydd gymhwyso a gweithwyr asiantaeth.</i> Nodwyd <i>tystiolaeth mewn ffeiliau goruchwyllo o staff yn dweud bod llwythi achos yn rhy uchel.</i> Gwnaethom hefyd siarad â staff a ddywedodd <i>wrthym eu bod yn cael lefel dda o gefnogaeth a bod eu llwythi achos yn dderbyniol.</i> Bydd y gwasanaeth yn adolygu effeithiolrwydd y strwythur newydd, amserlen i'w chytuno.	

Camau Nesaf

15	Camau Nesaf Ym marn AGC mae gan y cyngor ddealltwriaeth dda o'i gryfderau a'r meysydd i'w gwella. Mae AGC yn disgwyl i'r awdurdod lleol ystyried y meysydd i'w datblygu a nodwyd i'w cynnwys yn ei gynlluniau datblygu.	Mae'r gwasanaeth yn cytuno â datganiad AGC fod dealltwriaeth dda o gryfderau a meysydd y mae angen eu gwella. Bydd Cynllun Gwella Gwasanaeth newydd yn ystyried ac yn ymgorfforir meysydd y mae angen eu gwella er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu datblygu ymhellach. Bydd Panel Gwella Gwasanaethau Plant yn parhau i fonitro'r Cynllun Gwella Gwasanaeth.	
16	Camau Nesaf Bydd AGC yn monitro cynnydd drwy ei gweithgarwch ymgysylltu parhaus gyda'r awdurdod lleol. Gall hyn gynnwys adolygiad desg o nifer fach o achosion a archwiliwyd yn yr arolygiad hwn er mwyn tracio cynnydd y plant.	Mae'r gwasanaeth yn croesawu'r cyfle i barhau i weithio ag AGC.	

Camau i'w cymryd

- Datblygu Cynllun Gwella Gwasanaeth newydd y cytunir arno gan Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth; y Panel Gwella Gwasanaethau Plant; y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a'r Pwyllgor Gwaith. Bydd yn cynnwys unrhyw gamau gweithredu sy'n parhau i fod angen sylw o'r CGC cyfredol.
- Ymgysylltu'n fwy egnïol gyda phlant, pobl ifanc a theluoedd er mwyn sicrhau bod llais y plentyn yn ganolog i bopeth a wnawn fel gwasanaeth.
- Adolygu polisiau cyfredol er mwyn sicrhau eu bod yn gyfredol ac yn addas i'r pwrpas a sicrhau bod llais plant, pobl ifanc a theluoedd yn cael ei gynnwys ym mholisiau'r gwasanaeth.
- Adolygu a chryfhau ymhellach y trefniadau Sicrwydd Ansawdd yn y gwasanaeth.
- Y Panel Gwella Gwasanaethau Plant i barhau i gyfarfod a herio i sicrhau y gwneir gwelliannau pellach i'r gwasanaeth.
- Parhau i gynnal Ymweliadau Laming fel bod aelodau'r Panel Gwella Gwasanaethau Plant sy'n cynnwys aelodau'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac Aelodau Etholedig â dealltwriaeth ddyfn o'r Gwasanaeth.

- Parhau i weithio gyda phartneriaid a pharhau i gryfhau perthnasau a threfniadau cydweithio.

ARGYMHELLION

- Cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith yn derbyn Adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru ar eu Harolygiad o Wasanaethau Plant Ynys Môn.
- Cadarnhau bod y Pwyllgor Gwaith yn derbyn ac yn cytuno â safiad y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a'r camau y bwriedir eu cymryd i sicrhau bod y gwasanaeth yn rhoi sylw i'r meysydd hynny y mae angen eu datblygu.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Dim yn berthnasol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am sicrhau bod y gwasanaeth a ddarperir i bobl Ynys Môn o ansawdd da. Felly, mae hi i fyny i'r Pwyllgor Gwaith ystyried a derbyn Adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru ar yr Arolygiad a nodi y camau y bwriedir eu cymryd gan Gwasanaethau Plant a Theuluoedd.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae aelodau o'r UDA wedi cymeradwyo'r adroddiad yma.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Fel yr uchod.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Amherthnasol
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol

6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	<p>Cyflwynodd Arolygiaeth Gofal Cymru eu canfyddiadau ar eu harolygiad diweddar o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd i gyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 17 Ionawr, 2019.</p> <p>Roedd yr Aelodau'n falch o'r adroddiad gan yr Arolygiaeth Gofal ac yn cytuno â'i gynnwys. Nodwyd nad oedd yr adroddiad yn dweud unrhyw beth nad oeddem eisoes yn ymwybodol ohono. Rhoddodd aelodau'r Pwyllgor sicrwydd i Arolygiaeth Gofal Cymru y byddwn yn defnyddio'r argymhellion o'u hadroddiad ynghyd â'r hunan-asesiad a ddarparwyd gan y Gwasanaeth i baratoi Cynllun Gwella newydd – fel y gellir sicrhau gwelliannau pellach.</p> <p>Ar ôl ystyried yr adroddiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, penderfynodd y pwyllgor:</p> <p>Argymell i'r Pwyllgor Gwaith:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ei fod yn derbyn yr adroddiad gan Arolygiaeth Gofal Cymru ar yr arolygiad diweddar o'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd. 2. Ei fod yn cytuno gyda, ac yn derbyn safiad y Gwasanaeth a'r camau y bwriedir eu cymryd i sicrhau bod y Gwasanaeth yn rhoi sylw i'r meysydd hynny y mae angen eu datblygu.
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrrff allanol eraill	Amherthnasol

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrthdodi	Amherthnasol

3	Trosedd ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:

Adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru: Arolygiad o Wasanaethau Plant Cyngor Sir Ynys Môn, Rhagfyr 2018:

<https://arolygiaethgofal.cymru/sites/default/files/2018-12/181210-gwasanaethau-plant-ynys-mon-cy.pdf#>



181210-gwasanaet
hau-plant-ynys-mon

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Arolygiad o Wasanaethau Plant Cyngor Sir Ynys Môn

Cynnwys

Cyflwyniad	4
Trosolwg o'r canfyddiadau	5
Meysydd i'w datblygu	6
Trefniadau mynediad: Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth	9
Asesu	12
Gofal a chymorth ac adolygiad	15
Diogelu	18
Arwain, rheoli a llywodraethu	20
Methodoleg	23
Cydnabyddiaethau	23

Cyflwyniad

Cynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) arolygiad o wasanaethau plant yng Nghyngor Sir Ynys Môn ddiwethaf ym mis Tachwedd 2016. Nododd yr arolygiad fod goruchwyliaeth y rheolwyr o drefniadau diogelu, mynediad ac asesu yn annigonol a bod angen i'r newid o ran gwella'r ffordd roedd help, gofal a chymorth a/neu amddiffyniad yn cael eu rhoi i blant a theuluoedd yn Ynys Môn ddigwydd yn gyflymach, gan gynnal y gwelliannau. Yn sgil y pryderon difrifol a nodwyd, penderfynodd AGC ailarylygu gwasanaethau plant Ynys Môn o fewn 12 i 18 mis i gyhoeddi'r adroddiad.

Datblygodd y cyngor raglen wella a phenododd dîm cymorth annibynnol i fonitro'r cynnydd a chynnig cyngor ymgynghorol.

Cynhaliodd AGC yr ailarylygiad hwn o wasanaethau plant yn ystod mis Hydref 2018.

Mae ein harolygiad yn seiliedig ar yr wyth datganiad llesiant a'r canlyniadau llesiant cysylltiedig a amlinellir yn nogfen Llywodraeth Cymru *Y fframwaith canlyniadau cenedlaethol ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth* (Mawrth 2016). Mae'n adeiladu ar y safonau ansawdd cysylltiedig ar gyfer awdurdodau lleol a nodir yn y *Cod Ymarfer mewn perthynas â Mesur Perfformiad Gwasanaethau Cymdeithasol a gyhoeddwyd o dan adran 145 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru)*. Yn ogystal, yn ystod yr arolygiad, ystyriwyd gallu'r awdurdod lleol i wella drwy ddadansoddi'r modd y caiff ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol eu harwain a'u llywodraethu.

Bydd yr ailarylygiad hwn yn canolbwyntio ar y ffordd y caiff teuluoedd eu grymuso i gael gafael ar wasanaethau gofal a chymorth ac ar ansawdd y canlyniadau a gyflawnir i blant y mae angen help, gofal a chymorth a/neu amddiffyniad arnynt.

Gwnaethom werthuso ansawdd yr ymarfer, y prosesau gwneud penderfyniadau a'r gwaith amlasiantaeth gan gynnal ffocws clir ar effaith y gwasanaethau ar blant a theuluoedd, mewn perthynas â'r canlynol:

- cael gafael ar wasanaethau, gan gynnwys darparu gwasanaethau atal/cymorth cynnar
- asesu;
- diogelu;
- cynllunio/adolygu gofal a chymorth

Ac

- ansawdd y trefniadau arwain, rheoli a llywodraethu sydd ar waith ac sy'n datblygu ac yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i blant a theuluoedd.

Roedd yr arolygwyr wedi darllen ffeiliau achos, cyfweld â staff a chynnal arolwg staff, cyfweld â rheolwyr a chyfweld â gweithwyr proffesiynol o asiantaethau partner. Siaradodd yr arolygwyr â phlant a'u teuluoedd lle bo hynny'n bosibl. Gwnaethom geisio siarad â phlant, pobl ifanc a/neu eu teuluoedd/gofalwyr er mwyn gwrandao ar eu barn am ansawdd y gwasanaethau y maent wedi'u derbyn a'u profiadau o hynny.

Trosolwg o'n canfyddiadau

- Dangosodd gwasanaethau plant y cyngor welliant sylweddol mewn sawl maes allweddol ond roedd angen gwneud gwaith pellach mewn rhai meysydd eraill. Mae morâl y staff yn uchel ac mae brwdfrydedd ac ymroddiad ar bob lefel i barhau i weithio'n galed er mwyn gwella a darparu gwasanaethau o'r radd flaenaf i'r plant.
- Mae'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth wedi gwella'n sylweddol ers ein harolygiad diwethaf ac mae bellach yn unol â'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae nifer y staff wedi cynyddu o fewn y gwasanaeth a chaiff sgysiau 'yr hyn sy'n bwysig' eu cynnal yn fwyfwy hyderus a llwyddiannus. Dechreuir cronolegau fel mater o drefn ar y cam cynnar hwn a chaiff atgyfeiriadau eu trosglwyddo i dimau eraill fel y bo'n briodol. Ar y cyfan, mae penderfyniadau a chofnodion achosion yn amserol ac yn gymesur.
- Ar y cyfan, mae ymatebion diogelu yn amserol ac yn gymesur. Mae lle i wella'r broses o goladu a chofnodi tystiolaeth a dadansoddiad o risg. Nid oeddem bob amser yn hyderus bod yr holl ddarnau allweddol o wybodaeth ar gael ar yr adeg gywir er mwyn helpu'r rheolwyr i wneud penderfyniadau da yn gyson. Gall hyn arwain at oedi diangen wrth lunio cynlluniau i blant.
- Mae'r gwasanaeth gwella ansawdd wedi cael budd o fwy o staff a chymorth proffesiynol allweddol dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r ysgogiad newydd hwn wedi arwain at ddatblygu nifer o bolisiau a gweithdrefnau. Mae angen i rai polisiau a gweithdrefnau fod yn fanylach er mwyn sicrhau eu bod yn sicrhau'r gwelliannau mwyaf posibl. Mae peth tystiolaeth o ddolen adborth rhwng archwilio achos ac ymarfer. Fodd bynnag, nid ydym eto'n hyderus fod systemau archwilio achos a goruchwylio cyfredol yn nodi nac yn gwella'n gyson ymarfer nad yw'n cyrraedd y safonau a ddisgwylir mewn deddfwriaeth.
- Mae gwelliannau o ran goruchwyliaeth rheolwyr ac atebolrwydd proffesiynol ar bob lefel yn parhau i dynnu sylw at achosion lle collwyd cyfleoedd i gefnogi

plant mewn blynyddoedd blaenorol. Mae ymrwymiad cadarn a thystiolaeth uniongyrchol bod yr awdurdod lleol yn mynd ati i ddiwallu anghenion y plant hyn mewn ffordd ragweithiol a systematig. Mae hyn wedi arwain at gynnydd amlwg yn nifer y plant sy'n derbyn gofal a chynnydd cyfatebol yn llwyth gwaith timau.

- Nid oes digon o leoliadau addas ar gyfer plant. Mae angen gwneud mwy o waith er mwyn sicrhau bod opsiynau o ran lleoliadau yn diwallu anghenion penodol plant yn eu cymuned. Clywsom am blant ag anghenion cymhleth sy'n derbyn cymorth arbenigol y tu allan i'r sir, a siarad â nhw. Dywedwyd wrthym y gall y lleoliadau hyn fod yn ddrud iawn a bod angen iddynt gael eu comisiynu'n ofalus a'u monitro'n agos er mwyn sicrhau bod anghenion y plant yn cael eu diwallu. Mae'r wasanaeth yn ystyried mesurau penodol wedi ei gynllunio i fynd i'r afael â'r prinder.
- Mae systemau arwain a llywodraethu cryf i'w cael o fewn y cyngor. Gallai aelodau'r cyngor ddangos eu cyfraniad tuag at wella gwasanaethau plant. Dangoswyd eu gwybodaeth am yr heriau allweddol sy'n wynebu'r cyngor a sut maent yn rhyngweithio er mwyn cael effaith ar blant a'u teuluoedd. Mae'r uwch swyddogion yn amlwg, ar gael ac yn gyrru gwelliannau. Mae partneriaid ar y bwrdd diogelu rhanbarthol, Heddlu Gogledd Cymru a chydweithwyr gweithredol yn y Bwrdd Iechyd yn gadarnhaol ynghylch y newidiadau maent wedi eu gweld yn Ynys Môn, gan ddisgrifio diwylliant agored newydd a chydweithio da.

Meysydd i'w datblygu

Trefniadau mynediad: Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth

1. Dylid achub i'r eithaf ar y cyfle i roi adborth i'r bobl sy'n gwneud atgyfeiriadau. Mae ffurflen electronig eisoes ar gael a gellid ei defnyddio'n fwy cyson er mwyn gwella'r broses o gyfathrebu â'r bobl sy'n gwneud atgyfeiriadau a gwella enw'r gwasanaeth.
2. Sicrhau bod cronolegau yn cael eu diweddarau'n gyson er mwyn helpu ymarferwyr i gael gafael ar wybodaeth achos berthnasol ac arwyddocaol mewn modd amserol.

Asesu

3. Sicrhau nad yw'r plentyn unigol yn cael ei golli yn y drafodaeth achos ehangach am amgylchiadau'r teulu. Rhaid canolbwyntio'n fwy ar anghenion a

dymuniadau'r plant unigol, yn ogystal â'r effaith arnynt, a lliniaru'r risg(iau) a wynebir ganddynt.

4. Rhaid i system oruchwylio gadarn ac amserol, o ansawdd da, ac archwiliadau o asesiadau unigol ddod yn fater o drefn o fewn y gwasanaeth er mwyn gyrru gwelliannau i'r gwasanaeth. Rhaid i'r system oruchwylio ac archwiliadau gynnwys myfyrio ar y defnydd o wybodaeth broffesiynol, tystiolaeth a sgiliau gwaith cymdeithasol.
5. Rhaid i'r gwaith o gasglu, cofnodi a dadansoddi tystiolaeth gyrraedd lefel gyson uchel er mwyn gallu gwneud penderfyniadau gwybodus a sicrhau nad yw achosion lle mae plant yn dioddef niwed sylweddol yn cael llithro. Mae angen i'r rheolwyr fod yn hyderus ac yn gefnogol wrth arfarnu dogfennaeth ysgrifenedig anghyflawn neu annigonol mewn ffordd feirniadol.
6. Mae angen i blant allu meithrin cydberthnasau â gweithwyr cymdeithasol maent yn gallu ymddiried ynddynt, ac mae angen lleihau nifer y gweithwyr cymdeithasol y mae'n rhaid i bob plentyn ailadrodd ei stori iddynt. Rhaid i weithwyr cymdeithasol sicrhau bod pob achos o ryngweithio â phlentyn yn cyfrif a gallu dangos tystiolaeth o'u gwaith.

Gofal a chymorth ac adolygiad

7. Mae angen gwneud mwy o waith i gefnogi swyddogion diogelu ac adolygu annibynnol er mwyn sicrhau bod ganddynt y gallu a'r hyder i gynnig her effeithiol pan na fydd gwasanaethau yn cyrraedd y safonau sydd eu hangen ar gyfer plant unigol.
8. Mae angen sicrhau bod pwyslais cynnar yn cael ei roi ar wella cysondeb cysylltiad ac ymgysylltiad y swyddogion hyn â phlant cyn adolygiadau er mwyn sicrhau bod lleisiau'r plant yn cael eu clywed yn glir ac yn effeithiol.
9. Rhaid gwella'r broses o gynllunio gofal ac ymgysylltu â phlant a gofalwyr er mwyn sicrhau bod cynlluniau a lunnir ar y cyd yn gyson. Rhaid i blant a gofalwyr dderbyn y cymorth a gynigir iddynt mewn cynlluniau gofal a chymorth.
10. Parhau i archwilio a physuro cyfleoedd presennol i gynyddu nifer yr opsiynau o ran lleoliadau sydd ar gael i blant ar yr ynys, ynghyd â'r amrywiaeth ohonynt. Mae angen i gyfleoedd lleoliadau newydd fod yn seiliedig ar ddealltwriaeth broffesiynol o anghenion y plant.

11. Datblygu ffyrdd o sicrhau nad yw plant sy'n derbyn gofal dan anfantais oherwydd y pwysau sydd ar staff i ymateb i bryderon diogelu newydd mewn achosion eraill.

Arwain a llywodraethu

12. Parhau i ddatblygu dulliau cadarn o sicrhau ansawdd ar draws y gwasanaeth.
13. Annog cydweithio pellach rhwng gwasanaethau plant a gwasanaethau addysg er mwyn sicrhau bod pob plentyn yn cael Cynlluniau Addysg Personol amserol sy'n adlewyrchu pwysigrwydd addysg i allu pob plentyn i gyrraedd ei botensial.
14. Sicrhau bod cyfleoedd i gymryd eiliad a myfyrio ar y strwythur newydd gan gynnwys her adeiladol o ran p'un a yw profiad a chanlyniadau plant yn cael eu gwasanaethu orau gan nifer yr arweinwyr ymarfer nad ydynt yn ddeiliaid achos a nifer y newidiadau mewn gweithwyr cymdeithasol a brofir gan bob plentyn.

Camau nesaf

15. Ym marn AGC mae gan y cyngor ddealltwriaeth dda o'i gryfderau a'r meysydd i'w gwella. Mae AGC yn disgwyl i'r awdurdod lleol ystyried y meysydd i'w datblygu a nodwyd i'w cynnwys yn ei gynlluniau datblygu.
16. Bydd AGC yn monitro cynnydd drwy ei gweithgarwch ymgysylltu parhaus gyda'r awdurdod lleol. Gall hyn gynnwys adolygiad desg o nifer fach o achosion a archwiliwyd yn yr arolygiad hwn er mwyn tracio cynnydd y plant.

1. Trefniadau mynediad: Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth

Yr hyn rydym yn disgwyl ei weld

Mae'r awdurdod yn gweithio gyda sefydliadau partner i ddatblygu, deall, cydlynu, diweddarau a gwneud y defnydd gorau o adnoddau gwybodaeth, cymorth a chyngor sydd ar gael yn eu hardal yn y sectorau statudol, gwirfoddol a phreifat. Gall pawb, gan gynnwys gofalwyr, gael gafael ar wybodaeth gynhwysfawr am wasanaethau a chael cyngor a chymorth yn gyflym, gan gynnwys gwybodaeth am eu cymhwysedd a'r ymateb y gallant ei ddisgwyl gan y gwasanaeth. Mae trefniadau effeithiol ar waith i oedi neu atal yr angen am ofal a chymorth. Mae pobl yn ymwybodol o bwyntiau cyswllt allweddol ac yn gallu eu defnyddio'n hawdd. Mae'r gwasanaeth yn gwrando ar bobl ac yn dechrau gan ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig iddynt. Mae trefniadau cyfeirio effeithiol yn rhoi dewis i bobl o ran y cymorth a'r gwasanaethau sydd ar gael yn eu hardal, yn enwedig gwasanaethau ataliol. Mae partneriaid yn deall y trefniadau ar gyfer cael mynediad at wasanaethau cymdeithasol statudol ac mae'r bobl sy'n ymgysylltu â'r gwasanaeth yn gweithredu'n effeithiol.

Crynodeb o'r canfyddiadau

- 1.1 Mae Teulu Môn, gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth Ynys Môn wedi cael budd o fuddsoddiad a datblygiad sylweddol dros y flwyddyn ddiwethaf yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Nodwyd bod y gwasanaeth yn cynnig ymatebion cymesur ac amserol 'ar garreg drws' yn gyffredinol. Sefydlwyd Teulu Môn yn sgil uno swyddogaethau gwahanol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd, y Tîm o Amgylch y Teulu, a thîm dyletswydd ac asesu'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd.
- 1.2 Gwelsom dystiolaeth o gynnydd yn nifer y staff o fewn y gwasanaeth, gan gynnwys mwy o arweinwyr ymarfer. Mae'r tri arweinydd ymarfer yn cydweithio o dan un rheolwr gwasanaeth ac yn rhannu rôl gwneud penderfyniadau. Dywedodd y staff wrthym yn gyson fod hyn yn welliant cadarnhaol, a oedd yn eu helpu i gael cyngor amserol a datblygu eu gwaith yn fwy effeithlon.
- 1.3 Gwnaethom gyfarfod â staff o'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth a chlywsom am eu profiad cadarnhaol o amrywiaeth o gyfleoedd hyfforddi a gweld lefel glodwiw o gefnogaeth rhwng y naill a'r llall o fewn y tîm. Arsylwyd ar staff yn defnyddio'r sgwrs "*yr hyn sy'n bwysig*" a'r pum cam tuag at gymhwysedd yn unol â chanllawiau'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.
- 1.4 Nodwyd gwelliant o ran cofnodi atgyfeiriadau a chasglu tystiolaeth. Clywsom gan staff a ddywedodd fod gweithio gyda'r Tîm o Amgylch y Teulu wedi helpu gyda gwaith dadansoddi a chyfeirio, am fod gwybodaeth, dealltwriaeth

ymarferol a sgiliau yn cael eu rhannu rhwng y tîm. Clywsom fod y fath gydweithredu yn hwyluso trosglwyddiad prydlon i'r Tîm hwn yn briodol, gan olygu bod modd gwneud gwaith ataliol amserol gyda phlant a theuluoedd.

- 1.5 Ers symud i Wasanaethau Plant yn ddiweddar o addysg, mae'r Tîm o Amgylch y Teulu wedi newid ei drothwyon ymyrryd, gyda'r nod o ddarparu gwasanaeth mwy penodol ar gyfer plant a theuluoedd sydd angen cymorth. Dywedodd y rheolwyr wrthym eu bod o'r farn bod hyn yn well defnydd o'r adnoddau sydd ar gael ar yr ynys.
- 1.6 Nodwyd bod gwell cyfathrebu a chydweithio rhwng gwasanaethau plant ac ysgolion. Dywedodd un pennaeth wrthym fod Teulu Môn yn fwyfwy defnyddiol pan fo angen gwneud atgyfeiriad. Nawr teimla y gall godi'r ffôn a thrafod atgyfeiriadau posibl gyda'r gwasanaeth. Gwelwyd y gwelliant hwn yn dilyn cyflwyniadau gan bennaeth Gwasanaethau Plant i bennaethiaid yn eu hannog i atgyfeirio ar sail y ffaith bod gwasanaethau i gefnogi gwaith ataliol bellach ar gael lle mae eu hangen.
- 1.7 Dywedwyd wrthym y bydd y trothwy cliriach a'r gwelliant mewn cyfathrebu yn darparu gwasanaeth ataliol gwell i blant a'u teuluoedd ar Ynys Môn a all fod yn fwy amharod i ddefnyddio gwasanaethau neu a allai fod wedi bod yn anodd eu cyrraedd. Mae'n rhy gynnar dweud p'un a yw'r lefel hon o dargedu yn briodol i gymryd camau ymyrryd cynnar ac atal plant a'u teuluoedd rhag cyrraedd argyfwng.
- 1.8 Nododd Arweinydd Ymarfer Teulu Môn sut mae hyrwyddo'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth mewn nosweithiau rhieni a digwyddiadau cymunedol yn darparu gwybodaeth am y gwasanaethau sydd ar gael er mwyn normaleiddio teuluoedd sy'n cael cymorth cyn iddynt gyrraedd argyfwng. Ni fydd effaith hyn yn glir am beth amser.
- 1.9 Mae dechrau cronolegau yn y gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth pan gaiff atgyfeiriadau eu gwneud gyntaf yn ddatblygiad cadarnhaol a all helpu i wneud penderfyniadau amserol a gwybodus yn y dyfodol. Nodwyd nad oedd pob cronoleg yn gyfredol. Gwelsom fod gwaith yn mynd rhagddo i sicrhau bod hynny'n digwydd a bod staff yn diweddarau pob un.
- 1.10 Mae angen gwneud rhagor o waith er mwyn gwella'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth newydd er mwyn galluogi gweithwyr i ddarparu gwasanaeth gwybodaeth cynhwysfawr i'r cyhoedd. Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn rhan o'r gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth ac mae staff wrthi'n rhoi gwybodaeth Ynys Môn yng nghyfeiriadau adnoddau ar-lein DEWIS. Bydd angen adnoddau er mwyn sicrhau bod y wybodaeth yn parhau'n gyfredol.

- 1.11 Roedd yn gadarnhaol gweld y gweithiwr Lles a Cynhwysiad yn cael ei gynnwys fel rhan o'r gwasanaeth, gyda'i rôl yw ymateb i atgyfeiriadau, cyfeirio at wasanaethau cymunedol ac ataliol a mapio ardaloedd lle mae angen. Dylai'r wybodaeth leol sydd gan y gweithiwr hwn wneud cyfraniad defnyddiol at yr asesiad o anghenion y boblogaeth.
- 1.12 Mae'r cynnig rhagweithiol ar gyfer y Gymraeg yn rhan annatod o'r gwasanaethau sy'n cael eu cynnig. Clywsom staff yn defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg am yn ail yn rheolaidd, a hynny i safon uchel.

2. Asesu

Yr hyn rydym yn disgwyl ei weld

Mae pawb sydd â'r hawl i gael asesiad o'u hanghenion gofal a chymorth yn cael asesiad yn eu hiaith ddewisol. Mae pob gofalwr sy'n ymddangos fel pe bai ganddo anghenion cymorth yn cael cynnig asesiad o anghenion, ni waeth pa fath o ofal a ddarperir, ei sefyllfa ariannol na'r lefel o gymorth a all fod ei hangen. Caiff anghenion pobl eu hasesu'n amserol sy'n hybu eu hannibyniaeth a'u gallu i wneud dewsiadau. Mae asesiadau'n ystyried canlyniadau personol a barn, dymuniadau a theimladau'r person sy'n cael ei asesu a phobl eraill berthnasol, gan gynnwys y rheini sydd â chyfrifoldeb rhieni. Gwneir hyn i'r graddau sy'n rhesymol ymarferol ac yn hybu eu llesiant a'u diogelwch eu hunain a llesiant a diogelwch pobl eraill. Mae asesiadau'n rhoi dealltwriaeth glir o'r hyn fydd yn digwydd nesaf ac yn arwain at gynllun sy'n berthnasol i'r anghenion a nodir. Caiff camau gweithredu a argymhellir, a gynlluniwyd i gyflawni'r canlyniadau sy'n bwysig i bobl, eu nodi ac maent yn cynnwys yr holl gamau a all gael eu cymryd drwy wasanaethau cymunedol neu ataliol yn ogystal â gwasanaethau arbenigol.

Crynodeb o'r canfyddiadau

- 2.1 Dywedwyd wrthym, a gwelodd yr arolygwyr, y ffordd roedd yr ailstrwythuro a ddigwyddodd ym mis Hydref 2017 yn cael effaith gadarnhaol ar ymarfer. Dywedodd y staff wrthym fod y trefniadau Grŵp Ymarfer newydd ag arweinwyr ymarfer yn welliant cadarnhaol. Dywedwyd wrthym eu bod yn gwerthfawrogi eistedd yn yr un ystafell â'u harweinwyr ymarfer a bod hyn yn ei gwneud hi'n haws cael gafael ar gymorth nawr bod y rheolwyr yn llawer mwy amlwg.
- 2.2 Ceir ystod eang o sgiliau ymhlith gweithwyr cymdeithasol y cyngor. Hefyd mae cymysgedd o weithwyr profiadol, gweithwyr sydd newydd gymhwyso a gweithwyr asiantaeth. Nodwyd dystiolaeth mewn ffeiliau goruchwylio o staff yn dweud bod llwythi achos yn rhy uchel. Gwnaethom hefyd siarad â staff a ddywedodd wrthym eu bod yn cael lefel dda o gefnogaeth a bod eu llwythi achos yn dderbyniol.
- 2.3 Gwelsom fod gan lawer o blant fwy nag un gweithiwr cymdeithasol a dywedwyd wrthym fod achosion cymhleth yn cael eu rhannu ag arweinwyr ymarfer, ac y gallai'r gweithiwr cymdeithasol o'r Tîm Teuluoedd Gwydn fod yn gweithio gyda'r plentyn hefyd. Am y rheswm hwn roedd yn anodd i'r arolygwyr ddweud p'un a oedd y llwythi achos yn briodol ai peidio. Bydd yr uwch reolwyr am ystyried pryderon a godwyd gan weithwyr a chymryd camau i ymateb i'r staff.
- 2.4 Gwnaethom glywed am ymdrechion positif yr uwch reolwyr i wella ymarfer ac atebolrwydd proffesiynol ar bob lefel, a gwelsom hynny. Rydym yn ymwybodol

bod hyn yn heriol i rai aelodau o staff, tra bod llawer wedi dweud wrthym eu bod wedi gweld y cymorth ychwanegol a'r cefnogaeth i wella ddefnyddiol.

- 2.5 Mae cynnwys 'tîm etifeddiaeth' fel rhan o'r ailstrwythuro wedi hwyluso ffocws penodol ar achosion lle bu 'llithro' sylweddol. Gwelsom sawl achos lle mae'r tîm hwn wedi canolbwyntio o'r newydd ar blant penodol ac yn cymryd camau i sicrhau bod plant yn cael y cymorth y dylent fod wedi gallu cael budd ohono mewn blynyddoedd blaenorol. Gwelsom fod y gwaith hwn yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau'r plant yn eithaf cyflym.
- 2.6 Roedd ansawdd yr asesiadau'n anghyson, gan amrywio o fod yn dda iawn i rhai fod angen gwella. Yn yr enghreifftiau gorau gwelsom dystiolaeth o ansawdd uchel wedi'i chyflwyno'n dda gyda dadansoddiad parhaus. Roedd enghreifftiau da iawn yn cyflwyno darlun clir o'r plentyn a dealltwriaeth o'r hyn sy'n bwysig iddynt, gan nodi'r risgiau a'r cryfderau.
- 2.7 Roedd yr asesiadau a'r cynlluniau da iawn hyn mewn gwrthgyferbyniad mawr ag eraill lle cynhaliwyd ymweliadau statudol â phlant gan weithwyr nad oeddent wedi cyfarfod â'r plentyn yn flaenorol, ac nid oedd y recordiad dilynol yn ychwanegu fawr ddim, os o gwbl, at ddealltwriaeth yr wasanaeth o bryderon uniongyrchol y plentyn na'i uchelgeisiau at y dyfodol.
- 2.8 Ni welom gydberthynas rhwng ansawdd y gwaith ysgrifenedig a phrofiad y gweithiwr. Gwelsom rai asesiadau da iawn a ysgrifennwyd gan Weithwyr Cymdeithasol Newydd Gymhwysu.
- 2.9 Ni waeth beth oedd profiad yr unigolyn na'i gyfnod o wasanaeth, ni welsom fod ansawdd y recordiad na'r dadansoddiad proffesiynol yn cael eu herio'n ddigon cyson i sicrhau nad oedd profiadau blaenorol yn cael eu hailadrodd.
- 2.10 Gwelsom rai enghreifftiau o waith uniongyrchol da gyda'r plant, lle canolbwyntiwyd ar sicrhau eu bod yn gallu mynegi eu pryderon a bod eu lleisiau yn cael eu clywed. Gwnaethom hefyd archwilio achosion lle nad oedd digon o dystiolaeth o geisio na chlywed lleisiau'r plant. Roedd hyn yn arbennig o wir lle roedd brodyr a chwiorydd neu deuluoedd wedi'u cysylltu drwy briodas neu gydberthnasau cymhleth. Nid oedd hyn yn dderbyniol.
- 2.11 Ar adegau fel hyn gwelsom achosion lle'r oedd y plentyn mewn perygl o gael ei golli yn y drafodaeth eang oedd yn cael ei chynnal o'i gwmpas. Roedd hyn yn cynnwys asesiadau lle mai dim ond unwaith neu ddwy y cyfeiriwyd at y plentyn mewn nodiadau yn ei ffeil achos ei hun. Eglurwyd mai natur a strwythur y ffurflenni rhanbarthol oedd yn gyfrifol am hyn. Ni waeth beth fo'r rheswm nid oedd hyn yn dderbyniol i'r arolygwyr.

- 2.12 Gwnaethom siarad â phlant a gofalwyr maeth ac yn y nodiadau achos gwelsom sut roeddent wedi cael sawl gweithiwr cymdeithasol gwahanol. Hefyd gwelsom fod sawl gweithiwr cymdeithasol ynghlwm wrth yr un achosion. Efallai fod hyn o ganlyniad anuniongyrchol i'r Grŵpiau Ymarfer yn y strwythur newydd. Nododd rhai o'r plant fod hyn yn peri dryswch iddynt ac nid oeddent yn siŵr â phwy y dylent siarad os oedd pethau yn mynd o chwith. Gofynnodd un plentyn i'r arolygwyr "beth yw'r pwynt o gael gweithiwr cymdeithasol a enwir os na fyddaf byth yn eu gweld nhw a bod pobl eraill yn dal i droi i fyny yn lle hynny".
- 2.13 Wrth drafod â'r gweithwyr cymdeithasol, roedd yn amlwg eu bod yn canolbwyntio ar y plant ond nid oedd y cofnodion ysgrifenedig bob amser yn nodi ansawdd y gwaith cadarnhaol, gan gynnwys gwaith uniongyrchol gyda'r plant fel rhan o'r asesiadau.

3. Gofal a chymorth ac adolygiad

Yr hyn rydym yn disgwyl ei weld

Mae pobl yn cael gofal, cefnogaeth, help a diogelwch amlasiantaethol amserol ac effeithiol lle bo hynny'n briodol. Caiff pobl sy'n defnyddio gwasanaethau eu cefnogi gan gynlluniau gofal a chymorth sy'n hybu eu hannibyniaeth, eu dewis a'u llesiant, yn helpu i'w cadw'n ddiogel ac yn adlewyrchu'r canlyniadau sy'n bwysig iddynt. Caiff pobl eu helpu i ddatblygu eu galluoedd a goresgyn rhwystrau i gynhwysiant cymdeithasol.

Crynodeb o'r canfyddiadau

- 3.1 Mae gan yr awdurdod lleol le i wella ymhellach er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal yn cael cynllun gofal a chymorth amserol fel sy'n ofynnol yng nghanllawiau'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Nodwyd bod ansawdd y cynlluniau'n amrywio. Dywed staff eu bod yn ei chael hi'n anodd ymdrin â'r ddogfennaeth cynllunio gofal sydd wedi'i datblygu'n rhanbarthol, yn sgil cyflwyno'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Dywedwyd wrth yr arolygwyr fod gwaith yn mynd rhagddo i adolygu'r ffurflenni a'r system TG newydd.
- 3.2 Mae'r cyngor yn ei chael hi'n anodd dod o hyd i leoliadau sy'n diwallu anghenion unigol y plant. Mae hyn wedi arwain at roi lleoliadau y tu allan i'r sir i rai plant, ac mae rhai wedi'u rhoi mewn lleoliadau 'ffit gorau' yn hytrach na lleoliad o'u dewis. Gwelsom blant yn cael eu rhoi gyda'u rhieni eu hunain am nad oedd lleoliad amgen ar gael, sydd wedyn yn gofyn am gymorth dwys er mwyn rheoli'r risgiau.
- 3.3 Mae angen atgyfnerthu'r ymgysylltu a'r gwaith uniongyrchol gyda phlant er mwyn eu galluogi i feithrin gwell dealltwriaeth o'u cynlluniau gofal. Hefyd mae angen gwella'r ymgysylltu â phlant ar lefel fwy strategol. Mae trafodaethau yn mynd rhagddynt gyda sefydliad cenedlaethol er mwyn helpu i ddatblygu'r gwaith hwn, a sicrhau bod y gwasanaeth yn cael budd o ddysgu'n uniongyrchol gan y plant sy'n dibynnu ar wasanaethau.
- 3.4 Nodwyd bod y Tîm Teuluoedd Gwydn yn glir o ran ei gylch gwaith ac yn hyderus o ran ei allu. Gallai'r tîm ddangos y gwaith manwl uniongyrchol roedd wedi'i wneud gyda phlant a theuluoedd ac roedd ganddo enghreifftiau da o'r 'llythyrau myfyriol' a ddefnyddiwyd fel dull o ymgysylltu â phlant a'u rhieni.
- 3.5 Mae'r awdurdod lleol wedi datblygu dull mwy cadarn o gynllunio parhad ar gyfer achosion sydd wedi 'llithro' fel y nodwyd yn arolygiad blaenorol AGC. Cafodd y tîm etifeddiaeth ei gyflwyno yn ystod yr ailstrwythuro ym mis Hydref 2017 er mwyn canolbwyntio o'r newydd ar blant lle goddefwyd esgeulustod hirdymor

sy'n annerbyniol. Gwelsom dystiolaeth o fireinio gwaith cynllunio, gwella'r broses o reoli achosion a goruchwyliaeth gan reolwyr, gan gynnwys trefniadau panel. Roedd yr ymyriadau hyn yn arwain at waith cynllunio mwy cadarn a thymor hwy ar gyfer plant.

- 3.6 Mae'r rheolwyr yn derbyn, er bod y rhan fwyaf o achosion o'r fath wedi'u nodi bellach, y gall fod eraill lle mae oedi annerbyniol ac mae angen eu nodi cyn gynted â phosibl.
- 3.7 Nodwyd cyllid er mwyn penodi cyfreithiwr ychwanegol i gynyddu'r cyngor cyfreithiol sydd ar gael i dimau ac mae'r swydd hon yn cael ei hysbysebu ar hyn o bryd. Dylai hyn gynyddu'r cymorth amserol sydd ar gael i weithwyr cymdeithasol a gwella canlyniadau i'r plant yn uniongyrchol.
- 3.8 Dangosodd yr awdurdod lleol ei fod yn ymrwymedig i ddychwelyd plant a phobl ifanc i'w cartrefi yn llwyddiannus lle mai hyn oedd orau. Roedd trefniadau ar waith i gefnogi isgyfeirio ac uwchgyfeirio achosion lle'r oedd yn ddiogel gwneud hynny. Roedd y gweithwyr yn cydnabod pwysigrwydd bond y rhieni a'r plant ac roeddent yn rhagweithiol wrth gynnig cyfleoedd i'r plant aros gyda'u rhieni a chynnig cymorth sylweddol.
- 3.9 Dylai'r broses adolygu ganolbwyntio ar y plentyn gydag unrhyw her o ran ei hawliau yn cael ei huwchgyfeirio lle bo'n briodol. Gwelsom bolisi newydd sy'n cael ei ddatblygu er mwyn cynorthwyo Swyddogion Diogelu Adolygu Annibynnol i uwchgyfeirio pryderon. Bydd cyflwyno'r cymorth hwn yn llwyddiannus, ynghyd â mathau eraill o gymorth, i Swyddogion Adolygu Annibynnol yn hanfodol er mwyn sicrhau bod ganddynt yr hyder a'r gallu i fonitro perfformiad yr awdurdod lleol fel rhiant corfforaethol.
- 3.10 Mae adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal yn cael eu cynnal yn unol â'r canllawiau ar y cyfan. Fodd bynnag, mae angen atgyfnerthu trefniadau adolygu a chynnig cyfleoedd cyson i'r plant gyfarfod â'r swyddog adolygu cyn adolygiad. Byddai hyn yn cynnig y cyfle i ystyried dymuniadau'r plentyn o ran sut a ble y cynhelir yr adolygiad, a chanlyniadau dymunol y plentyn.
- 3.11 Gwelsom achosion lle cynlluniwyd gwaith stori bywyd ond ni ddigwyddodd. Dywedodd gweithwyr cymdeithasol wrthym nad yw'r gwaith hwn yn cael blaenoriaeth oherwydd y gofynion croes o ran eu llwyth achos. Mae bylchau yn y math hwn o waith, a'r cyfleoedd prin i gyfarfod â Swyddogion Diogelu Adolygu Annibynnol, yn golygu nad achubir i'r eithaf ar gyfleoedd i glywed lleisiau'r plant na gwneud synnwyr o'u straeon. Clywsom beth tystiolaeth gan blant a rhieni lle clywyd eu lleisiau, ac fe'u cofnodwyd mewn asesiadau a chynlluniau gofal a chymorth, ond ni wnaeth y camau gweithredu cysylltiedig gan ymarferwyr

ddwyn ffrwyth. Ni chafodd unigolion yr ymateb roeddent yn teimlo roedd ei angen ac roeddent yn ei ddisgwyl.

3.12 Dathlwyd plant oedd wedi derbyn gofal ac wedi mynd ymlaen i addysg uwch neu yrfa o'u dewis, gyda disgwyliad clir mai dyma ddylai fod yn uchelgais i bob plentyn sy'n derbyn gofal. Nodwyd nad oedd Cynlluniau Addysg Personol bob amser ar waith nac yn gyfredol yn achos pob plentyn. Dywedodd rhai o'r rheolwyr wrthym eu bod eisoes yn ymwybodol o hyn ac yn deall pwysigrwydd sicrhau yr aed i'r afael ag ef.

3.13 Caiff gwasanaethau eirioli eu comisiynu i blant ar Ynys Môn gan yr awdurdod lleol ond mae'r defnydd ohonynt yn anghyson. Mae angen gwneud mwy o waith er mwyn sicrhau bod gweithwyr a phlant yn ymwybodol o'r cyfle i gael cymorth a sut i gael gafael ar y gwasanaeth. Cawsom wybod gan y gwasanaeth eirioli ei fod yn hyderus y cawsai camau eu cymryd gan yr awdurdod lleol i wella dealltwriaeth y gweithlu o'r gofyniad i gynnig eiriolaeth mewn rhai achosion.

4. Diogelu

Yr hyn rydym yn disgwyl ei weld

Mae strategaethau diogelu lleol effeithiol yn cyfuno elfennau ataliol ac amddiffynnol. Lle bo pobl yn cael eu cam-drin, eu hesgeuluso neu'u niweidio, neu'n wynebu risg o hynny, maent yn derbyn ymatebion amlasiantaeth brys a gaiff eu cydlynu'n dda. Mae camau gweithredu sy'n deillio o gynlluniau diogelwch neu reoli risg yn llwyddo i leihau risgiau gwirioneddol neu bosibl. Ni chaiff pobl eu gadael mewn amgylcheddau anniogel na pheryglus. Caiff polisiâu a gweithdrefnau mewn perthynas â diogelu ac amddiffyn eu deall a'u gwreiddio'n dda ac maent yn helpu i sicrhau ymateb amserol a chymesur i bryderon sy'n dod i'r amlwg. Mae'r awdurdod lleol a'i bartneriaid yn noddi diwylliant dysgu lle gellir ystyried newid perfformiad proffesiynol ac ymddygiad asiantaethau a'u gwella mewn ffordd agored ac adeiladol.

Crynodeb o'r canfyddiadau

- 4.1 Roedd diogelu plant yn cael ei flaenoriaethu o fewn yr adran. Ar y cyfan gwelsom weithwyr cymwys a oedd yn cael eu cefnogi, a ddarparai ymatebion amserol a chymesur.
- 4.2 Yn ddiweddar, roedd yr awdurdod lleol wedi ail-gyflwyno model rheoli risg newydd er mwyn diogelu plant, yn seiliedig ar fodel Bruce Thornton. Mae hyfforddiant, gan gynnwys sesiynau mentora a hyfforddi ar gyfer staff unigol, wedi cyd-fynd â'r dull newydd o weithredu a dywedodd y staff wrthym ei fod yn welliant cadarnhaol i'w hymarfer.
- 4.3 Gwelsom fod y ddogfennaeth risg newydd wedi'i chwblhau ar sawl achlysur. Nodwyd nad oedd rhai asesiadau yn ddigon manwl o ran tystiolaeth ac mai prin y dadansoddwyd y risgiau. Gwelsom fod cyfleoedd yn cael eu colli i gwblhau asesiadau o gyflwr y cartref. Byddai asesiadau mwy cyflawn, o ansawdd gwell, yn helpu i wneud penderfyniadau ynghylch risg.
- 4.4 Dywedodd y rheolwyr wrthym am y gwaith cadarnhaol roeddent yn ei wneud ar gamfanteisio'n rhywiol ar blant a phrofiadau niweidiol mewn plentyndod. Gwnaethom hefyd siarad â Heddlu Gogledd Cymru, aelodau o Fwrdd Diogelu Rhanbarthol Gogledd Cymru a staff gweithredol o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Roedd pawb yn gadarnhaol iawn am y cydberthnasau gwaith agored newydd â Chyngor Sir Ynys Môn a'r cydweithio a welwyd. Gallai pawb ddisgrifio gwahanol waith achos a fu'n llwyddiannus oherwydd gwell cydweithio. Gwelsom dystiolaeth o gydweithio yn yr achosion a archwiliwyd gennym.
- 4.5 Soniodd yr un partneriaid am ddatblygiad polisi uwchgyfeirio anghydfod sydd yn cael ei ddefnyddio gan y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru. Mae

wedi cael ei ddefnyddio yn llwyddiannus ym Ynys Môn ac wedi cyflawni canlyniad cadarnhaol i'r plentyn a'r asiantaethau dan sylw.

- 4.6 Clywsom fod mwy o waith i'w wneud i wella ansawdd atgyfeiriadau gan bartneriaid i wasanaethau plant. Mae hyfforddiant ar y cyd yn cael ei gynllunio er mwyn sicrhau bod digon o wybodaeth briodol ar gael i alluogi gweithwyr cymdeithasol i wneud penderfyniadau gwybodus a diogelu plant.

5. Arwain, rheoli a llywodraethu

Yr hyn rydym yn disgwyl ei weld

Mae trefniadau arwain, rheoli a llywodraethu'n cydymffurfio â chanllawiau statudol ac, ar y cyd, yn sefydlu strategaeth effeithiol i ddarparu gwasanaethau a chanlyniadau o ansawdd da i bobl. Mae diwallu anghenion pobl am wasanaethau o ansawdd yn ffocws clir i gynghorwyr, rheolwyr a staff. Caiff gwasanaethau eu harwain yn dda, ceir cyfeiriad clir a chaiff newid ei arwain mewn ffordd gadarn. Mae rolau a chyfrifoldebau ym mhob rhan o'r sefydliad yn glir. Mae'r awdurdod yn gweithio gyda phartneriaid i roi help, gofal a chefnogaeth i bobl a chyflawni ei gyfrifoldebau rhianta corfforaethol. Caiff pobl leol eu cynnwys yn effeithiol. Mae gan arweinwyr, rheolwyr ac aelodau etholedig wybodaeth a dealltwriaeth ddigonol o ymarfer a pherfformiad i'w galluogi i gyflawni eu cyfrifoldebau'n effeithiol.

Crynodeb o'r canfyddiadau

- 5.1 Gallai arweinwyr a rheolwyr y cyngor ddangos dealltwriaeth dda o'r angen i gefnogi'r bobl fwyaf agored i niwed mewn cymuned, ynghyd ag ymrwymiad cryf i wneud hynny. Gallent egluro heriau presennol a chynyddol allweddol yn eu cymunedau a'r cyfleoedd a'r heriau a gyflwynir gan ddeddfwriaeth gofal cymdeithasol.
- 5.2 Roedd gan yr Aelodau Etholedig ddealltwriaeth glir o'u rôl a, chyda swyddogion, maent yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau fel Rhieni Corfforaethol. Roedd yr aelodau yr un mor eglur ynghylch yr angen am atebolrwydd ar bob lefel a phwysigrwydd systemau a phrosesau sicrhau ansawdd a all nodi unrhyw ddirywiad mewn perfformiad neu gyfleoedd a gollwyd, a chefnogi gwelliant cyn i'r sefyllfa waethygu.
- 5.3 Mae gwasanaethau plant yn cael budd o uwch dîm rheoli parhaol a sefydlog sydd ag ystod eang o brofiad a gwybodaeth. Drwy grwpiau ffocws a holiaduron dywedodd y staff wrthym eu bod yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi gan y rheolwyr, a dywedodd llawer wrthym pa mor falch oeddent gyda'r newidiadau yn y gwasanaeth a sut roeddent yn mwynhau bod yn rhan o ddiwylliant cadarnhaol â chyfeiriad clir.
- 5.4 Dangosodd y prif aelod a'r aelodau etholedig eraill ddealltwriaeth dda o'r agenda ataliol sy'n rhan gynhenid o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, ac ymrwymiad i gefnogi plant a'u teuluoedd i fod yn wydn. Clywsom am gardiau aelodaeth hamdden am ddim a chyfleoedd ymarferol eraill oedd yn cael eu datblygu'n gorfforaethol er mwyn cefnogi plant, pobl ifanc a'u teuluoedd. Gallai'r aelodau egluro a phwyso a mesur eu pryderon am

ganlyniadau anfwriadol llai o gyllid mewn rhai meysydd yn effeithio ar fywydau'r plant, a'r gwaith da a wneir gan y Tîm Teuluoedd Gwydn er mwyn cadw teuluoedd gyda'i gilydd.

- 5.5 Awgrymodd yr aelodau eu bod yn cefnogi cydweithio rhwng gwasanaethau addysg a gwasanaethau plant. Mynegwyd rhai aelodau pryder ynghylch plant nad ydynt yn mynychu'r ysgol, sy'n absennol ac a all fod wedi mynd 'ar goll' yn y system. Cydnabuwyd bod hwn yn faes a allai gael budd o fwy o waith.
- 5.6 Dangosodd yr aelodau ymrwymiad i wella gwasanaethau ar gyfer plant drwy gytuno ar gylch gorchwyl y Panel Gwella Plant cyn yr etholiad diwethaf yn syth ar ôl arolygiad diwethaf AGC. Mae'r panel gwella wedi parhau i gyfarfod yn fisol a nodar aelodau eu bod yn fwy hyderus a bod y panel yn gynhyrchiol, gan roi cipolwg iddynt ar hynt y gwasanaeth.
- 5.7 Mae'r arweinwyr a'r rheolwyr yn cydnabod y cynnydd sydd wedi'i wneud gan yr awdurdod lleol ac maent yn amlwg yn deall yr angen i barhau i wella er mwyn cyrraedd sefyllfa lle mae gwasanaethau plant yn gyson dda, ni chaiff achosion lithro, a lle mae pob plentyn yn cael ei ddiogelu rhag cael ei gam-drin.
- 5.8 Cydnabyddir y nifer gynyddol o blant sy'n derbyn gofal ac mae cynlluniau yn cael eu llunio i ddatblygu gwasanaeth gadael gofal er mwyn bodloni'r galw cynyddol. O ystyried y nifer gynyddol o blant fydd yn gadael gofal dros y blynyddoedd i ddod, mae angen i'r gwaith hwn gael ei gwblhau ar fyrder er mwyn sicrhau bod pobl ifanc yn cael eu cefnogi yn ystod cyfnod o newid a all fod yn anodd.
- 5.9 Mae nifer o ddogfennau allweddol sydd wedi cael eu datblygu o'r newydd neu eu hadolygu gan gynnwys: strategaeth y gweithlu, fframwaith perfformiad safonau ymarfer, strategaeth atal a pholisi goruchwyllo. Nodwyd y gallai rhai o'r polisiâu gael budd o fwy o waith. Fodd bynnag, gallent gyfrannu at sicrhau gwelliannau o'u gweithredu, eu cefnogi a'u trosi'n arfer dyddiol.
- 5.10 Ar y cyfan, roedd y staff yn gadarnhaol ac yn frwdfrydig am eu profiad o weithio i'r awdurdod lleol. Dywedwyd wrthym eu bod yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi gan reolwyr gweladwy, hawdd mynd atynt, a'u bod yn gallu codi pryderon yn ôl y gofyn. Roeddent yn ymwybodol o'r amrywiaeth o ddogfennaeth newydd ac er eu bod yn cydnabod bod angen gwneud mwy o waith ar rai, yn enwedig y polisi goruchwyllo, gwnaethant eu croesawu fel camau cadarnhaol ar daith wella.
- 5.11 Erys heriau o ran recriwtio gweithwyr cymdeithasol profiadol a dibynnu ar staff asiantaeth. Er bod nifer y staff asiantaeth yn lleihau â'r sefyllfa yn gwella, mae'r newidiadau cyson o ran staff yn arwain at ganlyniadau gwael i'r plant.

Dywedwyd wrth yr arolygwyr am gynlluniau recriwtio a'r cysylltiadau cadarnhaol â Phrifysgol Bangor, sy'n cefnogi'r awdurdod lleol o ran denu gweithwyr cymdeithasol o ansawdd uchel sydd newydd gymhwyso. Cawsom wybod hefyd am fentrau newydd i ddatblygu gweithwyr cymdeithasol yr awdurdod lleol ei hun. Gyda'i gilydd, disgwylir i'r prosiectau hyn ddatrys y prinder gweithwyr cymdeithasol yn yr ardal awdurdod lleol.

- 5.12 Nodwyd bod ansawdd y gwaith o archwilio achosion yn anghyson. Ar adegau canolbwyntiwyd ar lynu wrth ddyddiadau allweddol yn hytrach nag ansawdd y gwaith na'r canlyniad i'r plentyn. Hefyd gwelsom archwiliadau lle na nodwyd diffygion mewn achosion, er enghraifft roedd un achos wedi cael ei gau gyda'r gwaith heb ei gwblhau. Prin iawn oedd y sylwadau ar ansawdd y dystiolaeth neu ymarfer proffesiynol.
- 5.13 Rydym yn ymwybodol o ymdrechion yr uwch reolwyr i wella'r broses oruchwylio ac rydym yn ymwybodol o bolisi goruchwylio diwygiedig. Dywedodd y staff wrthym eu bod yn cael eu goruchwylio'n rheolaidd a bod y rheolwyr yn gefnogol iawn. Yn yr achosion a welsom roedd ansawdd y gwaith goruchwylio yn amrywio ac un ffeil yn rhy negyddol. Ni allem fod yn hyderus bod yr holl waith goruchwylio yn effeithiol wrth wella ymarfer neu hyder gweithwyr cymdeithasol.

6. Methodoleg

Gwaith maes

Cynhaliwyd 10 diwrnod o weithgarwch gwaith maes.

Gwnaethom ddewis ffeiliau achos i'w holrhain a'u hadolygu o sampl o achosion. Adolygwyd cyfanswm o 48 o ffeiliau; o'r rhain, cynhaliwyd cyfweiliadau olrhain dilynol â gweithwyr cymdeithasol ac aelodau teulu yn achos 18 ohonynt a chynhaliwyd grŵp ffocws olrhain mewn perthynas â rhai ohonynt a oedd yn cynnwys partneriaid amlasiantaeth.

Gwnaethom gyfweled â phlant, rhieni a pherthnasau.

Gwnaethom gyfweled ag amrywiaeth o gyflogeion yr awdurdod lleol, aelodau, uwch swyddogion, y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Prif Weithredwr.

Gwnaethom gyfweled ag amrywiaeth o sefydliadau partner yn cynrychioli'r sector statudol a'r trydydd sector.

Gwnaethom adolygu sampl o 9 ffeil goruchwylio staff.

Gwnaethom adolygu 74 o ganlyniadau arolwg staff.

Gwnaethom adolygu dogfennau ategol a anfonwyd at AGC at ddiben yr arolygiad.

Gwnaethom edrych ar sampl o'r cwynion a wnaed am wasanaethau plant.

Cydnabyddiaethau

Hoffai AGC ddiolch i'r bobl ganlynol a wnaeth roi o'u hamser a chyfrannu at yr arolygiad hwn; plant a phobl ifanc, rhieni a gofalwyr, staff, rheolwyr ac aelodau a sefydliadau partner.